

LES 12

STAMMEN OP Y, I, EY EN Ω

A. GRAMMATICA

We onderscheiden de volgende groepen:

1. Substantiva op -υς / -υ die de υ in alle naamvallen handhaven.
2. Substantiva op -υς / -υ die de υ in de pluralis en de dat. sing. verliezen.
3. Substantiva op -ις.
4. Substantiva op -εϋς.
5. Substantiva op -ω.
6. Adiectiva (van drie uitgangen) op -υς.

1. Substantiva op -υς / -υ die de υ in alle naamvallen handhaven.

a. ὁ ἰχθύς – vis

	singularis	pluralis
nom.	ἰχθύς	ἰχθύες
gen.	ἰχθύος	ἰχθύων
dat.	ἰχθύι	ἰχθύσι(ν)
acc.	ἰχθύν	ἰχθῦς

Opm.: Zoals ἰχθύς gaan onder andere ὁ μῦς – muis, ὁ βότρυς – druiventros, ἡ δρῦς – eik, ὁ ὄφρυς – wenkbrouw, ἡ ἰσχύς – kracht, ὁ σῦς – zwijn, ἡ πίτυς – pijnboom, ὁ νέκυς – lijk, ἡ κλιτύς – helling.

b. τὸ δάκρυ – traan

	singularis	pluralis
nom.	δάκρυ	δάκρυα
gen.	δάκρυος	δακρύων
dat.	δάκρυι	δάκρυσι(ν)
acc.	δάκρυ	δάκρυα

2. Substantiva op -υς / -υ die de υ niet in alle naamvallen handhaven.

a. ὁ πῆχυς – elleboog

	singularis	pluralis
nom.	πῆχυς	πήχεις
gen.	πήχεως	πήχεων
dat.	πήχει	πήχεσι(ν)
acc.	πῆχυν	πήχεις
voc.	πῆχυ	πήχεις

Opm.: Zoals πῆχυς gaan onder andere ὁ πέλεκυς – bijl en ὁ πρέσβυς – oude man, gezant.

b. τὸ ἄστυ – stad

	singularis	pluralis
nom.	ἄστυ	ἄστη
gen.	ἄστεως	ἄστεων
dat.	ἄστει	ἄστεσι(ν)
acc.	ἄστυ	ἄστη

3. Substantiva op -ις.

ἡ πόλις – stad

	singularis	pluralis
nom.	πόλις	πόλεις
gen.	πόλεως	πολέων
dat.	πόλει	πόλεσι(ν)
acc.	πόλιν	πόλιας
voc.	πόλι	πόλεις

4. Substantiva op -εως.

ὁ βασιλεύς – koning

	singularis	pluralis
nom.	βασιλεύς	βασιλεῖς / ἦς
gen.	βασιλέως	βασιλέων
dat.	βασιλεῖ	βασιλεῦσι(ν)
acc.	βασιλέα	βασιλεῖς / έας
voc.	βασιλεῦ	βασιλεῖς / ἦς

5. Substantiva op -ω.

ὁ ἥρωες – held, vorst, beschermgod

	singularis	pluralis
nom.	ἥρωες	ἥρωες
gen.	ἥρωος	ἥρώων
dat.	ἥρωϊ / ω	ἥρωσι(ν)
acc.	ἥρωα / ω	ἥρωας
voc.	ἥρωες	ἥρωες

ἡ ἠχώ – echo

	singularis	pluralis
nom.	ἠχώ	–
gen.	ἠχοῦς	–
dat.	ἠχοῖ	–
acc.	ἠρωας	–
voc.	ἠχοῖ	–

Οpm.: Zoals ἠχώ gaan onder andere Λητώ en Σαπφώ

6. Adiectiva (van drie uitgangen) op -υς.

singularis			
	masculinum	femininum	neutrum
nom.	βαθύς	βαθειᾶ	βαθὸν
gen.	βαθέος	βαθείας	βαθέος
dat.	βαθεῖ	βαθείᾳ	βαθεῖ
acc.	βαθύν	βαθειᾶν	βαθὸν
voc.	βαθὸ	βαθειᾶ	βαθὸ

pluralis			
	masculinum	femininum	neutrum
nom.	βαθεῖς	βαθειᾶι	βαθέα
gen.	βαθέων	βαθειῶν	βαθέων
dat.	βαθέσι(v)	βαθείαις	βαθέσι(v)
acc.	βαθεῖς	βαθείας	βαθέα
voc.	βαθεῖς	βαθειᾶι	βαθέα

Opm.: In de genit. sing. masc. / neutr. is de uitgang -εος, terwijl men naar analogie van πῆχυς -εως verwacht; in de nom. / acc. plur. neutr. is de uitgang -εα, terwijl men naar analogie van ἄστυ -η verwacht.

B. VOCABULARIUM

αἴσθησις, -εως, ἡ	waarneming	ἄχθος, -ους, τό	last
ἀκοή, ἡ	gehoor	Ἀχιλλεύς, ὁ	Achilles
ἀκρόπολις, -εως, ἡ	burcht	βαθύς	diep
ἄλιεύς, ὁ	visser	βαρὺς	zwaar
ἀνάβασις, -εως, ἡ	tocht naar het bin- nenland	βασιλεύς, ὁ	koning
ἄστυ, -εως, τό	stad	βάτραχος, ὁ	kikker
		βότρυς, -υος, ὁ	druiventros

βραδύς	traag	Μῆδος, ὁ	Mediër
βραχύς	kort	μνημονεύω	vermelden
γλυκύς	zoet	μῦς, -υός, ὁ	muis
γονῆς, οἱ	ouders	Νεάπολις, ἡ	Napels
δάκρυ, -υος, τό	traan	νέκυς, -υος, ὁ	lijk
δέρμα, ατος, τό	huid	Νεοπτόλεμος, ὁ	Neoptolemus
διάλογος, ὁ	gesprek	Νηρεύς, ὁ	Nereus
δρῦς, -υός, ἡ	eik	νομεύς, ὁ	herder
δύναμις, -εως, ἡ	macht	ὄνος, ὁ	ezel
Ἐρεχθεύς, ὁ	Erechtheus	ὄζυς	scherp
Ἐρινύς, -ύος, ἡ	Erinye	ὄργή, ἡ	toorn
ἐρμηνεύς, ὁ	tolk	Ὀρέστης, -ου, ὁ	Orestes
εὐθύς	recht	Ὀρφεύς, ὁ	Orpheus
Εὐμόλπος, ὁ	Eumolpus	οὐρά, ἡ	staart
εὐρύς, -ους, τό	breedte	ὄφρυς, -ύος, ὁ	wenkvrouw
εὐρύς	breed	ὄφρις, -εως, ὁ	slang
ἦ	of	ὄψις, -εως, ἡ	gezicht
ἡδύς	zoet, aangenaam	παχύς	dik
ἥμισυς	half	Πειραιεύς, ὁ	Piraeus
ἥρως, -ωος, ὁ	held	πέλαγος, -ους, τό	zee
ἠχώ, -οῦς, ἡ	echo	πέλεκυς, -εως, ὁ	bijl
Θέτις, -ιδος, ἡ	Thetis	Πηλεύς, ὁ	Peleus
θρασύς	moedig, brutaal	πῆχυς, -εως, ὁ	elleboog
θυγατριδοῦς	kleinzoon	πίτυς, -υος, ἡ	pijnboom
ἱερεύς, ὁ	priester	Πλαταιαί, αἱ	Plataeae
ικανός	geschikt, vol- doende	Πλαταιεύς, ὁ	Plataeër
ἰππεύς, ὁ	ruiter	Πλάτων, -ωνος, ὁ	Plato
ἰσχύς, -ύος ἡ	kracht	πολιορκέω	belegeren
ἰχθύς, -ύος, ὁ	vis	πόλις, -εως, ἡ	stad
κεραμεύς, ὁ	pottenbakker	πράξις, -εως, ἡ	daad
κλιτύς, -ύος, ἡ	helling	πρέσβυς, -εως, ὁ	oudste, ouderling
κναφεύς, ὁ	volder		gezant
λειμών, -ῶνος, ὁ	weide	Πύρρος, ὁ	Pyrrhus
Λητώ, -οῦς, ἡ	Leto	Σαπφώ, -οῦς, ἡ	Sappho
μάντις, -εως, ὁ	priester, profeet	Σάρδεις, αἱ	Sardis
Μεγαλόπολις, ἡ	Megalopolis	στράτευμα, τό	leger
		σῦς, -υός, ὁ, ἡ	zwijn

τάξις, -εως, ἡ	gelid, orde	φρόνησις, -εως, ἡ	verstand, plan, het denken
ταχύς	snel		
τόλμα, -ατος, το	durf	φύσις, -εως, ἡ	natuur
τραχύς	ruw, rotsachtig	χαλκεύς, ὁ	koperslager
τρέφω	voeden	χωρίον, τό	landgoed, (ver- sterkte) plaats,
ὑβρις, -εως, ἡ	overmoed		(land)streek
φθόνος, ὁ	afgunst		

C. OEFENINGEN

Thema's

a. Vertaal in het Nederlands

1. Βατραχομυομαχία¹ ὄνομά ἐστι παλαιοῦ ποιήματος περὶ τῆς τῶν βατράχων καὶ τῶν μύων μάχης.
2. Ἐν τῷ Ξενοφῶντος χωρίῳ ποταμὸς ἦν παχέων ἰχθύων πλήρης καὶ λειμῶν ἱκανὸς ὥς² καὶ αἶγας τρέφειν.
3. Πολλάκις οἱ βαθεῖς ποταμοὶ³ βραδεῖς εἰσιν.
4. Αἱ Ἐρινύες⁴ ἐδίωκον Ὀρέστην φονεύσαντα τὴν μητέρα⁵.
5. Ἡ φύσις τοῖς ἀνθρώποις φέρει τὴν ὄψιν καὶ τὴν ἀκοὴν καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις.
6. Τί ἐστι τὸ εὖρος τούτου τοῦ εὐρέος ποταμοῦ; τί τὸ βάθος τούτου τοῦ βαθέος πελάγους;
7. Ἀπὸ Μεγαλοπόλεως⁶ εἰς Νεάπολιν πρεσβεῖς ἤκουσιν.
8. Τὴν Σαρδέων⁷ ἀκρόπολιν ὁ Κῦρος ἐπολιόρκησεν.

-
- 1) De Batrachomyomachie is een persiflage op de Ilias in epische versmaat, gemaakt door een onbekende Hellenistische dichter.
 - 2) ἱκανὸς ὥς met inf. 'geschikt om te... '.
 - 3) οἱ ποταμοὶ. In een algemene uitspraak gebruikt het Grieks (net zoals het Frans) een lidwoord, het Nederlands niet.
 - 4) De Erinyen, of Schikgodinnen, een personificatie van het slechte geweten, maken van de misdadiger ee soort opgejaagd wild.
 - 5) De moeder van Orestes is Clytaemnestra. Zij heeft samen met haar zwager, tevens minnaar, Aegisthus haar echtgenoot Agamemnon bij diens terugkomst uit Troje vermoord. Orestes is dan nog een kind. Eenmaal volwassen vermoordt hij op zijn beurt zijn moeder Clytaemnestra en Aegisthus.
 - 6) Megalopolis, een stad op de Peloponnesus.
 - 7) Sardis hoofdstad van Lydië.
-

9. Παρὰ τὴν τραχεῖαν ὁδὸν οἱ βραδεῖς ὄνοι βαρέα ἄχθη πρὸς τὸ ἄστυ ἔφερον.
10. Οἱ ἐλέφαντες ἔχουσι παχὺ δέρμα καὶ βραχεῖαν οὐράν.
11. Ἄντὶ τοῦ ὀξέος ξίφους ταχὺν ἵππον αὐτῷ πέμψω.
12. Ἐν τῇ τοῦ ἄστεως ἀγορᾷ γλυκεῖς καρποὺς καὶ ἡδέα ἄνθη βλέπομεν.
13. Οἱ ἐν τῷ Πειραιεῖ ἀλιῆς τοὺς ἰχθῦς εἰς τὴν τῶν Πλαταιῶν ἀγορὰν ἔφερον.
14. Ἀπόλλωνος κελεύσαντος Ἐρεχθεὺς¹ θύσας τὴν θυγατέρα Εὐμόλπον, τὸν τῶν Θρακῶν βασιλέα, ἐνίκησεν.²
15. Ὁ Ποσειδῶν τὸν Ἐρεχθέα καὶ τοὺς τοῦ Ἐρεχθέως φίλους φονεῦσαι λέγεται.³
16. Ἀχιλλέως γονῆς ἦσαν Πηλεὺς καὶ Θέτις.
17. Κῦρος, ὁ τοῦ τῶν Μήδων βασιλέως θυγατριδοῦς, ὑπὸ νομέως τινοῦς⁴ ἐπεπαίδευτο.
18. Οἱ Ἀθηναῖοι σὺν τοῖς Πλαταιεῦσιν ἐδίωξαν τοὺς τῶν Λακεδαιμονίων ἰππέας.
19. Ὡ βασιλεύ, διὰ τί τούτους τοὺς ἰππέας οὐκ ἔπεμψας πρὸς τοὺς Πλαταιάς;
20. Δι' ἐρμηνέως Ξενοφῶν ἔλεγε πρὸς τοὺς βαρβάρους.
21. Πολλάκις Πλάτων μνημονεύει τοὺς Σωκράτους διαλόγους σὺν τοῖς κναφεῦσι καὶ τοῖς χαλκεῦσι καὶ τοῖς κεραμεῦσιν.
22. Ὁ Κεραμεικὸς⁵ ἀπὸ τῶν κεραμέων τὸ ὄνομα ἔχει.
23. Τῷ Αχιλλεῖ, τῷ τοῦ Πηλέως καὶ τῆς Θέτιδος, τῆς τοῦ Νηρέως, παῖς ἦν⁶ Πύρρος ὄνομα⁷ ἢ Νεοπτόλεμος.
24. Οἱ παλαιοὶ⁸ βασιλῆς πολλάκις καὶ ἱερῆς ἦσαν.

1) Erechtheus - mythische koning van Athene.

2) Deze zin bevat zowel een genitivus absolutus als een participium coniunctum.

3) Deze zin bevat een nominativus cum infinitivo: Ποσειδῶν... φονεῦσαι λέγεται lett. 'Poseidon wordt gezegd vermoord te hebben', vert. 'men zegt dat Poseidon vermoord heeft'.

4) νομέως τινοῦς het Grieks kent niet ons onbepaald lidwoord 'een', maar als men voor 'een' ook zou kunnen zeggen 'een zekere' gebruikt men soms τις.

5) Κεραμεικὸς - een wijk in Athene.

6) τῷ Αχιλλεῖ... παῖς ἦν = ὁ Ἀχιλλεὺς παῖδα εἶχεν - 'Achilles had een zoon'.

7) Πύρρος ὄνομα lett. 'Pyrrhus de naam', vert. 'Pyrrhus genaamd'.

8) παλαιοὶ betekent 'oud', 'uit vroeger tijd'; παλαιοὶ βασιλῆς mag niet worden vertaald met 'oude koningen', omdat iedereen dat begrijpt als 'bejaarde konin-

25. Ἔκοντες οἱ ἄγριοι θῆρες τῆς Ὀρφέως λύρας ἤκουον.

a. Vertaal in het Grieks

1. Batrachomyomachie is de naam van een oud gedicht over de slag van de kikkers en de muizen.
2. Op het landgoed van Xenophon was een rivier vol dikke vissen en een weide geschikt om ook geiten te voeden.
3. Dikwijls zijn diepe rivieren traag.
4. De Erinyen achtervolgden Orestes toen (of omdat) hij zijn moeder vermoord had.
5. De natuur brengt de mensen het gezicht en het gehoor en de andere waarneming.
6. Wat is de breedte van die brede rivier? Wat de diepte van die diepe zee?
7. Van Megalopolis zijn gezanten naar Napels gekomen.
8. Cyrus belegerde (a) de burcht van Sardis.
9. Langs de rotsachtige weg brachten de trage ezels zware vrachten naar de stad.
10. Olifanten hebben een dikke huid en een korte staart.
11. In plaats van het scherpe zwaard zal ik hem een snel paard zenden.
12. Op de markt van de stad zien we zoete vruchten en aangename bloemen.
13. De vissers in de Piraeus brachten de vissen naar de markt van Plataeae.
14. Toen Erechtheus op bevel van Apollo zijn dochter had geofferd, overwon (a) hij Eumolpus, de koning van de Thraciërs.
15. Men zegt dat Poseidon Erechtheus en de vrienden van Erechtheus heeft vermoord.
16. De ouders van Achilles waren Peleus en Thetis.
17. Cyrus, de kleinzoon van de koning van de Mediërs, was door een herder opgevoed.
18. De Atheners achtervolgden tezamen met de Plataeërs de ruiters van de Lacedaemoniërs.
19. O koning, waarom waarom hebt gij die ruiters niet naar Plataeae

gen', wat niet juist is; παλαιὰ βιβλία daarentegen kan zonder bezwaar worden vertaald met 'oude boeken'.

gezonden? (a)

20. Door een tolk sprak Xenophon tot de niet-Grieken.
 21. Dikwijls vermeldt Plato de gesprekken van Socrates met de volders, de koperslagers en de pottenbakkers.
 22. De Ceramicus heeft zijn naam van de pottenbakkers.
 23. Achilles, de zoon van Peleus en Tetis, de dochter van Nereus, had een zoon, Pyrrhus geheten of Neoptolemus.
 24. In vroeger tijden waren koningen dikwijls ook priester.
 25. Graag luisterden de wilde dieren naar de lier van Orpheus.
-

